

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Střední průmyslová škola strojnická Olomouc, tř.17. listopadu 49

**Výukový materiál zpracovaný v rámci projektu „Výuka moderně“
Registrační číslo projektu: CZ.1.07/1.5.00/34.0205**

Šablona: III/2 Dějepis

Sada: 3

Číslo materiálu v sadě: 18

Tento projekt je spolufinancován Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky

Název: Pražské jaro 1968

Jméno autora: Mgr. Vladislava Heglasová

Předmět: Dějepis

Jazyk: Čeština

Klíčová slova: Pražské jaro, socialismus s lidskou tváří, Alexander Dubček, 21. srpen 1968

Cílová skupina: žák 1. ročníku

Stupeň a typ vzdělání: střední odborné

Očekávaný výstup: Žák dokáže popsat atmosféru Pražského jara 1968 v Československu v kontextu 60. let ve světě, jmenuje jeho přední politické představitele. Umí vysvětlit okolnosti invaze armád Varšavské smlouvy 21. srpna 1968 do naší země a její důsledky pro další desetiletí.

Metodický list/anotace

Motivačně výkladová prezentace obsahuje základní fakta týkající se vývoje Československa v 60. a na počátku 70. let 20. století. Tato spolu s obrazovým materiálem a dílčími úkoly mají žáku pomoci pochopit snahy části politické scény reformovat stávající politický systém během Pražského jara 1968 a popsat jejich následky v podobě sovětské okupace po 21. srpnu 1968.

Datum vytvoření: 19.5. 2013

PRAŽSKÉ

JARO

1968

Úkol:
Víte, co nového
světu přinesla
60. léta?

PRAŽSKÉ JARO 1968

60. léta 20. století - obdobím určitého uvolnění ve světové politice i v kultuře:

- ✓ osamostatnění kolonií (zejména v Africe)
- ✓ přestavba evropských zemí po válce dokončena
- ✓ politická rovnováha velmocí USA a SSSR
- ✓ dobývání vesmíru
- ✓ kulturní a společenská revolta mládeže (hnutí hippies, sexuální revoluce, drogy)
- ✓ nová vlna v umění (Beatles)

60. léta

Obrázek č. 1

Zpěvák z
moderního
ruského
hnutí
hippies

Obrázek č. 4

Logo kampaně za jaderné odzbrojení,
rozšířený **symbol míru**

Obrázek č. 2

Prezident Kennedy s
doutníkem a New York
Times (31.8.1963)

Obrázek č. 3

Neil
Armstrong
na Měsíci
(1969)

Obrázek č. 5

Paul McCartney, George Harrison
a John Lennon během vystoupení
Beatles v holandské televizi 5.6.1964

PRAŽSKÉ JARO 1968

Pražské jaro v roce 1968 v Československu
= pokus uvolnit politický režim (*reformy*)

- **5. ledna** - Alexander Dubček prvním tajemníkem ÚV KSČ → začátek *liberalizace*
- **duben** - Akční program KSČ – urychlit proces *demokratizace* (svoboda tisku), v ekonomice orientace na spotřební zboží
- nové politické kluby (KAN, K 231...)
- **27. června 1968** – manifest „**Dva tisíce slov**“ (Ludvík Vaculík a členové ČSAV)

Úkol: Víte, co obsahoval tento manifest?

Řešení:

Manifest „***Dva tisíce slov***“ je nejznámějším dokumentem Pražského jara. Vyzýval k podpoře demokratizačního procesu v zemi. Současně však varoval před antikomunismem. Otevřeně upozornil na možnou sovětskou vojenskou intervenci. Jeho obsahu nejvíce zneužili konzervativní členové KSČ. Po porážce Pražského jara byla většina signatářů různými způsoby perzekvována. Někteří podpis odvolali.

Alexander Dubček

Obrázek č. 6

Alexander Dubček,
symbol liberalizace
společnosti a autor
obratu
**„socialismus
s lidskou tváří“**

Nicolae Ceausescu na návštěvě

1968

Obrázek č. 7

Dubček (v přední řadě první zleva). Uprostřed je Ludvík Svoboda a Nicolae Ceaușescu. Ceaușescu proslul tím, že od začátku odsuzoval invazi Varšavské smlouvy do Československa, za což sklidil od západních států velké uznání.

PRAŽSKÉ JARO 1968

- vedení SSSR - prohlásilo celé reformní hnutí za kontrarevoluční
- **červen** - **bilaterální rozhovory** v Čiernej nad Tisou (Dubček hájil před Brežněvem program reformního křídla KSČ)
- **vedení KSČ bylo rozdělené**
(Josef Smrkovský, Oldřich Černík a František Kriegel **x** Vasil Biľak, Drahomír Kolder a Oldřich Švestka)
- **3. srpna** - **Bratislavská smlouva** (potvrzení věrnosti soc. ideologii), vojáci opustili naše území

PRAŽSKÉ JARO 1968

- **13. srpna** – Brežněv telefonicky nařizuje Dubčekovi zabrzdit reformy, jinak intervence SSSR
 - v noci **z 20. srpna. na 21. srpna 1968** - překročily armády zemí Varšavské smlouvy hranice ČSSR
 - dvě hodiny po půlnoci - ÚV KSČ schválil a odvysílal v Československém rozhlasu *“Provolání Všemu lidu ČSSR“*
 - **22. srpna** - **Vysočanský mimořádný sjezd KSČ**, který se sešel narychlo a v utajení
→ vlna emigrace (300 tisíc osob získalo politický azyl)
- Úkol: Víte, kteří naši politici byly autory tzv. zvacího dopisu adresovaného představitelům SSSR?**

Řešení:

Autory zvacího dopisu adresovaného předsedovi prezídia Nejvyššího sovětu SSSR Leonidu Brežněvovi, který měl opodstatnit napadení Československa, byli ***Vasil Bil'ak, Alois Indra, Drahomír Kolder, Antonín Kapek a Oldřich Švestka.***

Existence dopisu byla utajena do 15. července 1992, kdy byl objeven zapečetěný ve Státním archívu Ruské federace.

Poslání dopisu je považováno i podle tehdejších zákonů za vlastizradu, avšak podepsaní za ni nikdy nebyli odsouzeni.

Okupace Československa

srpen 1968

Obrázek č. 8

Leonid Brežněv

Obrázek č. 9

Okupační síly

Ukázka

Odkaz:

<http://www.youtube.com/watch?feature=endscreen&v=ibqHf8XL058&NR=1>

Úkol: Co znamenalo podepsání tzv. Moskevského protokolu?

Řešení:

Tzv. ***Moskevský protokol*** je dokumentem, který shrnoval výsledek jednání mezi **SSSR a ČSSR**, která probíhala **23. až 26. srpna 1968**.

Dokument podepsali všichni členové československé delegace s výjimkou Františka Kriegela. Sověty diktované body protokolu znamenaly v konečném důsledku ideové **popření Pražského jara, souhlas s „bratrskou pomocí SSSR“ a otevřely cestu k budoucí normalizaci.**

PRAŽSKÉ JARO 1968

Následky:

- duben 1969 - Gustáv Husák 1. tajemník ÚV KSČ
→ začala **NORMALIZACE** (pendrekový zákon)
- projevy solidarity ve světě (Demonstrace na Rudém náměstí v Moskvě)
- vítězství československé hokejové reprezentace nad mužstvem Sovětského svazu na mistrovství světa ve Stockholmu
- reformy zrušeny - mravní devastace společnosti
- federalizace

Demonstrace v Helsinkách proti sovětské invazi do Československa v srpnu 1968.

Obrázek č. 10

Úkol: Co vám říká jméno Jan Palach?

Památník Jana Palacha v Mělníku

naproti gymnáziu, kde Jan Palach maturoval

Obrázek č. 11

Obrázek č. 11

Řešení:

Jan Palach byl student historie a politické ekonomie na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, který se sám zapálil 16. ledna 1969 v horní části Václavského náměstí v Praze na protest proti potlačování svobod a pasivnímu přístupu veřejnosti, po okupaci Československa armádami států Varšavské smlouvy v čele se Sovětským svazem.

Karel Kryl – pamětní deska v Olomouci

Obrázek č. 12

Ukázka:

Odkaz:
<http://www.youtube.com/watch?v=yCagRMRLQdM>

Následky
a dozvuky byly uvedeny do populární hudby, například ve tvorbě Karla Kryla.

Odkazy:

<http://www.youtube.com/watch?feature=endscreen&v=ibqHf8XL058&NR=1>

<http://www.youtube.com/watch?v=yCagRMRLQdM>

Použité zdroje: internet

Dostupné pod licencí GNU Free Documentation License na www:

Obrázek č. 1

ALEKON. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 19.5.2013]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:RussianRainbowGathering_4Aug2005.jpg >

Obrázek č. 2

STOUGHTON, Cecil W.. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 19.5.2013]. Dostupný na WWW:

< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:04-0095a.png> >

Obrázek č. 3

NASA, photo As11-40-5886. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 19.5.2013]. Dostupný na WWW:

< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:As11-40-5886.jpg> >

Obrázek č. 4

VARA. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 19.5.2013]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Peace_symbol.svg > Obrázek č. 5

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 19.5.2013]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Paul,_George_%26_John.png >

Obrázek č. 6

MEIERHOFER. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 19.5.2013]. Dostupný na WWW:

< <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Dubcek.jpg> >

Obrázek č. 7

NEUVEDEN. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 19.5.2013]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:IICCR_G539_Ceausescu_Dubcek_Svoboda.jpg>

Obrázek č. 8

KNUDSEN, Robert L.. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 19.5.2013]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Brezhnev_1973.jpg >

Obrázek č. 9

KERIM. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 19.5.2013]. Dostupný na WWW:

< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Oficerowie_27_pcz_w_Ilniku.jpg >

Obrázek č. 10

SZILAS. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 19.5.2013]. Dostupný na WWW:
<http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Helsinki_demonstration_against_the_invasion_of_Czechoslovakia_in_1968.jpg>

Obrázek č. 11

KACIR. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 19.5.2013]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Pamatnik_Jana_Palcha.jpg >

Obrázek č. 12

MAŇAS, Michal. *Wikimedia Commons* [online]. [cit. 19.5.2013]. Dostupný na WWW:
< http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Karel_Kryl_memorial_plaque.jpg >